

Pamätník československého armádneho zboru v Duklianskom priesmyku

Jednou z najväčších bojových operácií druhej svetovej vojny odohrávajúcou sa na našom území bola jednoznačne Karpatsko-duklianska operácia. Pôvodným cieľom tejto operácie bola pomoc sovietskej armády slovenským povstalcem, bojujúcim proti fašistickým okupantom. Po potlačení SNP síce stratila operácia zmysel, avšak na dlhú dobu viazala veľké sily protivníka a spôsobila mu nemalé straty. Pre národy Čechov a Slovákov znamenala začiatok oslobodzovania územia Československa. Počty padlých vojakov oslobodeneckých síl sú stále predmetom bádania, odhaduje sa však, že o život prišlo asi 19 000 sovietskych vojakov a 1800 príslušníkov 1. čs. armádneho zboru bojujúceho po boku Červenej armády. Pamiatku karpatsko-duklianskej operácie v súčasnosti pripomínajú viaceré pamätníky. Najdominantnejším je areál pamätníka a vojenského cintorína nad obcou Vyšný Komárnik.

Pamätník 1. čs. armádneho zboru pri Vyšnom Komárniku bol vybudovaný v roku 1949 podľa návrhu Jozefa Grausa. Dominantným prvkom pietneho miesta je 28 metrov vysoký pylón s obradnou sieňou. Pylón je symbolickým zobrazením sústredeného úderu oslobodeneckých vojsk smerom do nepriateľskej obrany. V kolumbáriu pamätníka je uložená prst' z bojísk armádneho zboru. Bojová cesta z Buzuluku je vyobrazená na reliéfe umiestnenom na portáli.

Pôvodne bola vo vnútornej časti pylóna umiestnená socha československého vojaka od Jana Víteka. Symbolizovala vzdávanie pocty padlým československým vojakom. V roku 1964 bola pri pylóne umiestnená socha Jána Kulicha s názvom „Žalujem“. Na dlhú dobu sa stala symbolom pietneho areálu. V roku 2014 bola premiestnená na iné dôstojné miesto a pôvodnú zničenú sochu vojaka vzdávajúceho poctu nahradila jej kópia, čím sa vzhľad pamätníka vrátil do pôvodnej podoby z roku 1949. Nový vzhľad pamätníka bol slávnostne odhalený na spomienkovej slávnosti pri príležitosti sedemdesiateho výročia karpatsko duklianskej operácie

a vstupu prvých československých jednotiek na územie oslobodzovaného Československa 6. októbra 2014.

V ďalšej časti pietneho areálu sa nachádza cintorín československých vojakov, na ktorom bolo pochovaných 565 padlých príslušníkov Čs. armádneho zboru. Po obvode cintorína bolo v roku 1981 umiestnených 15 búst hrdinov Dukly, hrdinov Sovietskeho zväzu a hrdinov Československej republiky. Pietny areál pri Vyšnom Komárniku, ako aj ďalšie pamätníky v okolí sú dôstojnou pripomienkou jednej z najväčších vojenských operácií druhej svetovej vojny na našom území.

Literatúra: Lacika, J.: Pamätníky a pomníky, Bratislava 2013

Foto: Mgr. Juraj Šimko